

Nr 21*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om översyn av gällande bestämmelser rörande beskattning av vinst vid överlåtelse av rörelse.*

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 33 av herr *Mattsson* och II: 43 av herr *Björkänge m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om snabb översyn samt förslag till ändringar i gällande bestämmelser av beskattning av vinst vid överlåtelse av rörelse i enlighet med motionernas syfte.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 43.

Enligt kommunalskattelagens bestämmelser hänföres till intäkt av rörelse samtliga intäkter i penningar eller varor, som influtit i rörelsen. Hit räknas alltså inflytande betalning för varor eller produkter, som den skattskyldige för i handel eller tillverkar. Detta gäller även för det fall, att rörelseidkaren vid överlåtelse av rörelsen till annan låter i överlåtelsen ingå befintliga varor eller produkter. Denna överlåtelse utgör då så att säga den sista affärshändelsen i hans rörelse. Däremot räknas icke till intäkt av rörelse sådan intäkt, som inflyter vid sidan av rörelsen eller utanför vad som normalt är att anse som driftinkomst, såsom exempelvis vid avyttring av personlig lösegendom eller för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda fastigheter. Den intäkt, som erhålles genom en dylik, oberoende av rörelsen verkställd avyttring, beskattas i den mån skattepliktig realisationsvinst föreligger. Avyttras i samband med överlåtelsen av rörelsen för stadigvarande bruk avsedda maskiner och andra inventarier, vilka icke vid beräkning av värdeminskingsavdrag hänföres till byggnad, skall ersättningen därför upptagas såsom intäkt av rörelse. Å andra sidan får avdrag ske för vad som i beskattningsavseende återstår oavskrivet av anskaffningsvärdet.

Vid avyttring av patenträtt eller liknande tidsbegränsad rättighet skall såsom intäkt av rörelse upptagas vad som vid dylik avyttring återbekommit av belopp, för vilka avdrag i beskattningsavseende åtnjutits; i övrigt skall intäkten upptagas såsom intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet, i den mån förutsättningar för skattepliktig realisationsvinst föreligger.

Då skattskyldig i samband med överlåtelse av rörelse eller eljest till annan överlåter rättighet av goodwill natur, såsom varumärke, firmanamn o. dyl., skall såsom intäkt av rörelse upptagas skillnaden mellan ersätt-

Bihang till riksdagens protokoll 1960. 7 saml. Nr 21

ningen för rättigheten och vad som av rättighetens anskaffningsvärde kvarstår oavskrivet i beskattningshänseende.

Vissa möjligheter föreligger att genom tillämpning av förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst nedbringa den statliga inkomstskatt, som utgår för **erhållen ersättning** i samband med överlåtelse av rörelse. Enligt denna förordning tillerkännes fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse, d. v. s. skattskyldiga vilka är underkastade den progressiva statliga beskattningen, rätt att, om vederbörande under ett visst beskattningsår åtnjutit inkomst, som hänför sig till minst två beskattningsår, under vissa i förordningen närmare angivna förutsättningar få den statliga skatten å denna ackumulerade inkomst beräknad som om inkomsten upptagits till beskattning med lika delar under taxeringsåret och så många av de närmast föregående taxeringsåren, att inkomsten därigenom blir fördelad på det antal år, till vilka den hänför sig; dock att den ackumulerade inkomsten i intet fall får fördelas på mera än tio år. Kan tillförlitlig utredning inte förebringas om det antal år, vartill den ackumulerade inkomsten hänför sig, skall skatteberäkningen ske som om inkomsten hänfört sig till tre år, försåvitt inte särskilda omständigheter föranleder till annat. På den i enlighet härmed fördelade ackumulerade inkomsten beräknas skatten efter den uttagningsprocent, som är bestämd för beräkning av den statliga inkomstskatt som skall utgå för det taxeringsår, då den ackumulerade inkomsten upptages till beskattning. För att förordningen skall kunna tillämpas förutsättes att den ackumulerade inkomsten, efter avdrag för avdragsgilla utgifter, uppgår till minst 4 000 kronor och tillika utgör minst en tredjedel av den skattskyldiges till statlig inkomstskatt taxerade inkomst för det sistnämnda året. Sådan skatteberäkning kan bl. a. ske i fråga om intäkt genom vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet och intäkt vid överlåtelse av varumärke, firmanamn och andra liknande rättigheter av goodwill natur eller i fråga om intäkt vid avyttring, i samband med överlåtelse av rörelse, av för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda maskiner eller andra inventarier, vilka icke vid beräkning av värdeminskningssavdrag hänförts till byggnad, samt i fråga om intäkt genom avyttring, i samband med överlåtelse av rörelse, av varor och produkter i rörelsen, dock endast i den mån det influtna beloppet överstiger varornas eller produkternas i räkenskaperna upptagna värde.

Av innehållet i *de förevarande motionerna* må här återges följande.

Motionärerna uttalar att konsekvenserna av en beskattning enligt nu gällande grunder visat sig i många fall klart otillfredsställande. Det är naturligt att ett stort antal företag per år byter ägare. Denna ständigt fortgående process är av avgörande betydelse för näringslivets rätta funktionsätt och möjlighet till anpassning till nya krav och förhållanden. Ur samhällets synpunkt bör följaktligen inte möjligheterna till köp och försäljning av rörelser

försvåras utan tvärtom underlättas. Det är ett mycket vanligt för att inte säga allmängiltigt förhållande att ägare till mindre rörelse låter vinster innestå i denna och att vederbörandes sparande tar sig uttryck i ett successivt förbättrande av rörelsen. På detta sätt löses även pensionsfrågan och den värdestegring som en rörelse genom ägarens målmedvetna arbete och sparande undergått representerar vanligen i mycket betydande grad vederbörandes pensionsreserv. Med hänsyn till den skattemässiga behandlingen av avsättningar till pensionsfond eller premier till pensionsförsäkring är det ett rättvisekrav att behandlingen av pensionsreserver av ovannämnda karaktär inte blir oförmånligare. Teoretiskt kan man tänka sig att den rörelseidkare som önskar dra sig tillbaka från aktiv förvärvsverksamhet placerar hela eller en del av det med rörelsens försäljning frigjorda kapitalet i en pensionsförsäkring. I praktiken stöter detta emellertid ofta på stora svårigheter. Dels kan ålder och hälsotillstånd lägga hinder i vägen för teckning av försäkring och dels omöjliggör kreditrestriktionerna ofta att den tillträdande köparen betalar rörelsen kontant. De med försäljning av rörelse förenade skattekonsekvenserna har onekligen något lindrats genom förordningen om beräkning av skatt för ackumulerad inkomst. Penningvärdets försämring har emellertid bidragit till att i viss mån urholka förordningens skattelindrande effekt. Vidare kan säljaren av en rörelse komma i en besvärlig situation, eftersom skatt måste erläggas kontant och inom en relativt kort tidsrymd, som kan vara väsentligt kortare än den tid, varunder köpeskillingen för rörelsen inflyter. Förordningen om beräkning av skatt för ackumulerad inkomst lämnar i denna situation uppenbarligen inte den möjlighet till skattelindring som vore berättigad.

Utskottet. I de föreliggande motionerna behandlas vissa beskattningsproblem, som kan uppkomma i samband med överlåtelse av rörelse. Med de undantag som av den föregående redogörelsen framgår utgör ersättning som erhålles i samband med överlåtelse av rörelse i princip skattepliktig intäkt, om den belöper på andra tillgångar än fastigheter. Om sådana tillgångar som varulager, maskiner o. dyl. skattemässigt varit lågt värderade, kan det inträffa att en i förhållande till företagets normala årsinkomster stor vinst uppkommer i samband med försäljningen av rörelsen. Om företaget ägs av en fysisk person, kan den statliga inkomstskatten på grund av vinsten komma att utgå efter en betydligt högre procentsats än som tidigare gällt för den skattskyldige. Enligt förordningen om särskild skatteberäkning vid ackumulerad inkomst finns vissa möjligheter att uppdelat inkomst av angivet slag på flera beskattningsår. Motionärerna anser emellertid att den härigenom skattelindrande effekten urholkats genom penningvärdeförsämringen och att förordningen inte erbjuder tillräckliga möjligheter till skattelindring.

Utskottet vill i anledning av vad motionärerna framhållit rörande särskild skatteberäkning vid ackumulerad inkomst erinra om att den nyss-

nämnda förordningen för närvarande är föremål för översyn av skatteutredningen angående ackumulerad inkomst, m. m. Frågan huruvida och i vad mån ytterligare åtgärder kan vara erforderliga för att beskattningen av vinst, som erhålles vid överlåtelse av rörelse eller annan förvärvsverksamhet, skall bli i möjligaste mån jämnt fördelad på den tid vinsten avser har sålunda redan aktualiserats. I denna del synes motionärernas syfte redan vara tillgodosett.

Motionärerna framhåller vidare, att det förekommer att säljaren av en rörelse inte kan erhålla köpeskillingen kontant utan ofta nödgas mottaga en revers på en väsentlig del av köpeskillingen, vilket vållar svårigheter för säljaren vid skattebetalningen.

Vad motionärerna synes ha åsyftat är att säljare av sådan rörelse i de angivna fallen skall erhålla anstånd under kortare eller längre tid med skattens erläggande. Utskottet vill i anledning härav framhålla att vissa frågor rörande uppbörden av skatt är föremål för överväganden inom uppbördsutredningen. Enligt givna direktiv har utredningen att därvid pröva frågan om anstånd med erläggande av skatt, då besvär över taxering anförts. Enligt vad utskottet erfarit torde utredningen även komma att överväga om och i vad mån ytterligare anståndsmöjligheter bör ifrågakomma. Det av motionärerna berörda problemet torde därvid komma att närmare belysas. Utskottet anser därför skäl inte föreligga för en ytterligare utredning på förevarande område.

Utskottet kan således inte tillstyrka bifall till de föreliggande motionerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 33 av herr Mattsson och II: 43 av herr Björkänge m. fl. om översyn av gällande bestämmelser rörande beskattning av vinst vid överlåtelse av rörelse, måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 24 mars 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Spetz, Jansson, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Bengtson, Oscar Carlsson, Sundin och Gustaf Henry Hansson; samt

från andra kammaren: herrar Sundström, Brandt i Aspabruk, Allard, Kärrlander, Magnusson i Borås, Larsson i Luttra, Andersson i Essvik, Stenberg, Stiernstedt och Rydén.